

مجموعه گفتارهای علمی اخلاقی

حضرت آیت الله یثربی دامت برکاته

به سوی معرفت

تفسیر آیات ولایت و امامت

مبنای شیعیان

در

توصیف فدای سبحان

۷ دی ۱۳۹۰

۳ صفر المظفر ۱۴۳۲

تکثیر این جزوه

با رعایت محتوا، حفظ امانت در نقل و ذکر مأخذ مجاز است

« الحمد لله رب العالمين وصلى الله على سيدنا محمد وآله الطاهرين ولعنة الله على أعدائهم ومخالفهم ومعانديهم ومنكري فضائلهم ومناقبهم وغاصبي حقوقهم إلى يوم الدين » .

قال الله تبارك وتعالى :

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّادِقِينَ ﴾^(۱) .

ای کسانی که ایمان آورده‌اید! از (مخالفت فرمان) خدا بپرهیزید و همراه با صادقان باشید .

چکیده‌ی سخن

در جلسات گذشته بیان شد که خداوند در آیه‌ی فوق ، دو فرمان به مومنان می‌دهد : ۱ . تقوای الهی ۲ . همراهی با صادقان . همچنین با توجه به آیاتی از قرآن کریم ، ویژگی صادقان مورد تبیین قرار گرفت . بعضی از این آیات عبارت‌اند از :

الف - ﴿ لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُولُوا وَجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَآتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسَاكِينَ وَابْنَ السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَالْمُوفُونَ

۱ . سوره توبه ، آیه ۱۱۹ .

بِعَهْدِهِمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ
أُولَئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١﴾ .

نیکی، (تنها) این نیست که (به هنگام نماز) روی خود را به سوی مشرق و (یا) مغرب کنید؛ (و تمام گفتگوی شما، درباره‌ی قبله و تغییر آن باشد؛ و همه‌ی وقت خود را مصروف آن سازید؛) بلکه نیکی (و نیکوکار) کسی است که به خدا و روز رستاخیز و فرشتگان و کتاب (آسمانی) و پیامبران، ایمان آورده؛ و مال (خود) را، با همه‌ی علاقه‌ای که به آن دارد، به خویشاوندان و یتیمان و مسکینان و واماندگان در راه و سائلان و بردگان، انفاق می‌کند؛ نماز را برپا می‌دارد و زکات را می‌پردازد؛ و (همچنین) کسانی که به عهد خود - به هنگامی که عهد بستند - وفا می‌کنند؛ و در برابر محرومیت‌ها و بیماری‌ها و در میدان جنگ، استقامت به خرج می‌دهند؛ این‌ها کسانی هستند که راست می‌گویند؛ (و گفتارشان با اعتقادشان هماهنگ است؛) و این‌ها هستند پرهیزکاران.

ب - ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا
وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ هُمُ
الصَّابِرُونَ﴾ (٢) .

مؤمنان واقعی کسانی هستند که به خدا و رسول‌اش صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ایمان آورده‌اند، سپس هرگز شک و تردیدی به خود راه نداده و با اموال

۱. سوره بقره، آیه ۱۷۷.

۲. سوره حجرات، آیه ۱۵.

و جان‌های خود، در راه خدا جهاد کرده‌اند، آنها راستگویان‌اند. ۱۵۲

ج - ﴿لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأَمْوَالِهِمْ
يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا وَيَنْصُرُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ
هُمُ الصَّادِقُونَ﴾ (۱).

این اموال، برای فقیران مهاجری است که از خانه و کاشانه و اموال خود بیرون رانده شدند در حالی که فضل الهی و رضای او را می‌طلبند و خدا و رسول اش ﷺ را یاری می‌کنند؛ و آنها راستگویان‌اند.

بر اساس آیات فوق، صادق به فردی اطلاق می‌شود که رفتار و اعمال وی، گفتار او را تصدیق و تایید می‌کند. از ویژگی‌های افراد صادق این است که به پروردگار متعال ایمان داشته باشند. برای رسیدن به ایمان، ابتدا باید خداوند به خوبی شناخته شود. در همین راستا به تفصیل، باورهای فاسد و ننگین اهل سنت در توصیف پروردگار تشریح شد و مشخص شد که آنان، پروردگار متعال را به درستی نشناخته‌اند و نسبت‌های ناروا به خداوند سبحان داده‌اند. آنان با استناد به روایات جعلی، پروردگار را شبیه به مخلوقاتش دانسته و برای او دست، پا، چشم و سایر اعضا قائل شده‌اند.

باورهای حضرات معصومین علیهم‌السلام در توصیف پروردگار

حضرات معصومین علیهم‌السلام و پیروان ایشان علیهم‌السلام، نه تنها ذات پروردگار را از تمام

توصیفات اهل سنت منزّه می‌دانند؛ بلکه اسمای الهی را نیز تنزیه و تسبیح می‌کنند. خداوند متعال می‌فرماید:

﴿سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾^(۱).

منزه شمار نام پروردگار بلند مرتبه‌ات را.

اسمای الهی بر دو دسته تقسیم می‌شوند: ۱. اسمای لفظیه ۲. اسمای تکوینیه. اسمای لفظی پروردگار، همان آثار و نشانه‌های اوست. خداوند سبحان می‌فرماید:

﴿وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي

أَسْمَائِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾^(۲).

و برای خدا، نامه‌های نیک است؛ خدا را به آن (نام‌ها) بخوانید، و کسانی را که در اسمای خدا تحریف می‌کنند (و بر غیر او می‌نهند، و شریک برایش قائل می‌شوند)، رها سازید. آن‌ها به زودی جزای اعمالی را که انجام می‌دادند، می‌بینند.

با توجه به آیه‌ی فوق، لازم است خداوند با همان اسماء ذکر شود و نباید نام دیگری به خداوند متعال نسبت داد. این اسماء در دعای جوشن کبیر (هزار و یک نام) ذکر شده است که تعداد کثیری از آن در قرآن و بسیاری از آن‌ها در سایر ادعیه ذکر شده است^(۳).

۱. سوره اعلی، آیه ۱.

۲. سوره اعراف، آیه ۱۸۰.

۳. حتی اعراب بت پرست در زمان نزول آیه نیز قائل نبودند که بت‌هایشان مبدأ آفرینش

۱۵۲ در میان تمام نام‌های الهی، اسم جلاله‌ی «الله» دارای ویژگی‌های منحصر به فردی است. حقیقت ذات علام الغیوب، مالکیت کمالیه و وحدت و یگانگی خداوند سبحان، از اسم «الله» استفاده می‌شود. در صدر واژه‌ی «الله» حرف «الف» وجود دارد که اولین حرف از حروف هجا می‌باشد؛ گویا این حرف، اولیت و ازلی بودن پروردگار را آشکار می‌سازد. علاوه بر آن، مظهر استقامت و بساطت پروردگار نیز می‌باشد که حاکی از وحدت حقیقیه‌ی خداوند متعال است و آخرین حرف از این واژه، حرف «هاء» می‌باشد.

از ویژگی‌های مخصوص واژه‌ی «الله» این است که اگر بعضی حروف، از این واژه برداشته شود، خللی در مفهوم آن ایجاد نخواهد شد. اگر «الف» از ابتدای واژه‌ی «الله» حذف شود، تبدیل به «لله» می‌شود. خداوند متعال می‌فرماید:

→ می‌باشند. دلیل این مطلب آن است که بت پرستان، بت‌های خود را به اسمای خداوند نام‌گذاری نمی‌کردند. بلکه آنان بت‌ها را به عنوان شفیع و وسیله‌ی تقرب به درگاه الهی می‌پنداشتند. خداوند متعال می‌فرماید: ﴿وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا عِنْدَ اللَّهِ﴾ (سوره یونس، آیه ۱۸). آنان می‌گویند این‌ها (بت‌ها) شفیعان ما نزد خدا هستند. خداوند در آیه‌ی دیگری می‌فرماید: ﴿لِيَقْرَبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَى﴾ (سوره زمر، آیه ۳). به خاطر این که ما را به خداوند نزدیک کنند. البته بت پرستان وقتی اسمای الهی را می‌شنیدند، روی خود را برمی‌گرداندند و نسبت به آن بی‌اعتنایی می‌کردند. پروردگار متعال می‌فرماید: ﴿وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ﴾ (سوره زمر، آیه ۴۵). هنگامی که خداوند به یگانگی یاد می‌شود، دل‌های کسانی که به آخرت ایمان ندارند مضمض (و متنفر) می‌گردد؛ اما هنگامی که از معبودهای دیگر یاد می‌شود، آنان خوشحال می‌شوند. خداوند سبحان در آیه‌ای دیگر می‌فرماید: ﴿وَإِذَا ذُكِرَتْ رَبُّكَ فِي الْقُرْآنِ وَحْدَهُ وَلَوْ عَلَىٰ أَدْبَارِهِمْ نُفُورًا﴾ (سوره اسراء، آیه ۴۶). و هنگامی که پروردگارت را در قرآن به یگانگی یاد می‌کنی، آن‌ها پشت می‌کنند و از تو روی برمی‌گردانند.

﴿لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾^(۱).

آن چه در آسمان ها و زمین است از آن خداست، چرا که خداوند بی نیاز و شایسته ی ستایش است.

اگر «لام» نیز از این واژه برداشته شود، به «له» تبدیل می شود. خداوند در قرآن می فرماید:

﴿لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾^(۲).

مالکیت (و حاکمیت) آسمان ها و زمین از آن اوست؛ زنده می کند و می میراند؛ و او بر هر چیز تواناست.

اگر «لام» دوم نیز از این واژه حذف شود، تبدیل به ضمیر غایب «ه» می شود. پروردگار سبحان می فرماید:

﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * اللَّهُ الصَّمَدُ﴾^(۳).

بگو: «خداوند، یکتا و یگانه است؛ خداوندی است که همه ی نیازمندان قصد او می کنند.

قرآن، مظهری از اسمای تکوینی

از مظاهر اسمای تکوینی پروردگار، می توان به قرآن کریم اشاره کرد. خداوند متعال، الفاظ قرآن کریم را آفریده و در آن تجلی پیدا کرده است.

۱. سوره لقمان، آیه ۲۶.

۲. سوره حدید، آیه ۲.

۳. سوره اخلاص، آیات ۱ و ۲.

حضرت امام صادق علیه السلام می فرمایند :

« لقد تجلّى الله لخلقه في كلامه ولكنهم لا يبصرون »^(۱).

خداوند متعال در کلام خویش بر آفریدگان خود تجلی کرده است، ولی آنان نمی بینند.

کتاب و گفتار پروردگار، مظهر اسم الهی است. خداوند در قرآن می فرماید :

﴿ سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ﴾^(۲).

منزه شمار نام پروردگار بلند مرتبه ات را.

خداوند در قرآن، بعد از خلقت آفرینش به خودش تبریک می گوید. موارد متعددی وجود دارد که واژه ی « تبارک » در قرآن استعمال شده است. بعضی از این آیات عبارت اند از :

۱. ﴿ إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴾^(۳).

پروردگار شما، خداوندی است که آسمان ها و زمین را در شش روز^(۴) [شش دوران] آفرید؛ سپس به تدبیر جهان هستی

۱. بحار الأنوار، جلد ۸۹، صفحه ۱۰۷.

۲. سوره اعلی، آیه ۱.

۳. سوره اعراف، آیه ۵۴.

۴. مباحثی در مورد مقصود از روز در آیه ی فوق مطرح می باشد که آیا منظور از روز، روزهای این دنیا است یا خیر؟ قرآن کریم، در مورد روزهای قیامت می فرماید: ﴿ فِي يَوْمٍ

پرداخت؛ با (پرده‌ی تاریک) شب، روز را می‌پوشاند، و شب به دنبال روز، به سرعت در حرکت است، و خورشید و ماه و ستارگان را آفرید، که مسخر فرمان او هستند. آگاه باشید که آفرینش و تدبیر (جهان)، از آن او (به فرمان او) است. پربرکت (و زوال‌ناپذیر) است، خداوندی که پروردگار جهانیان است.

اهل لغت، ریشه‌ی «برک» را برای شتری به کار می‌برند که سینه‌اش را به زمین می‌گذارد و مستقر می‌شود؛ به نحوی که به راحتی نمی‌توان او را بلند کرد^(۱). به همین دلیل، این واژه به معنای استقرار یافتن و استوار شدن به کار می‌رود. برکه‌ی آب را به این جهت برکه می‌گویند که آب زیادی در آن مستقر می‌شود و آب در آن ماندگار می‌باشد. تبریک گفتن که از این ریشه مشتق می‌شود، به معنای آن است که خداوند آن نعمتی را که به شخص داده است، مستدام بدارد. در آیه‌ی فوق «تبارک الله»؛ یعنی یا ذات خداوند مستدام و همیشگی است یا خیر و خوبی‌های پروردگار ثابت و پابرجاست.

نکته‌ی دیگری که از آیه‌ی فوق فهمیده می‌شود این است که خداوند، نام دو

→ كَانَ مَقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ﴿سوره معارج، آیه ۴﴾؛ «در آن روزی که مقدارش پنجاه هزار سال است». هرگاه خداوند بخواهد چیزی را به وجود بیاورد، بعد از اراده‌ی او، آن شیء ایجاد می‌شود. خداوند متعال می‌فرماید: ﴿إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَنْ يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ﴾ (یس، ۸۲)؛ «فرمان او چنین است که هرگاه چیزی را اراده کند، تنها به آن می‌گوید: «موجود باش!» آن نیز بی‌درنگ موجود می‌شود». حال سوال این است که چرا خلقت آسمان‌ها و زمین، به مقدار شش روز به انجام رسید؟ دلایل مختلفی در این مورد ذکر شده است. بر اساس بعضی از روایات، خداوند می‌خواست به انسان، تأثی و صبر را در انجام کارهای اساسی بیاموزد.

۱. المنجد، ذیل واژه‌ی «برک».

عالم را ذکر می‌کند: یکی عالم خَلق و مُلک و دیگری عالم امر و ملکوت است. عالم ۱۵۲ ملک از آن خداست؛ یعنی تمام آفرینش از سوی پروردگار است. عالم امر یعنی عالمی که ماورا و پشتوانه‌ی عالم ملک می‌باشد. عالم ملک مانند پوست و عالم ملکوت همانند مغز و لب می‌باشد. آنچه که با چشم سر دیده می‌شود عالم ملک است؛ اما این عالم، باطنی دارد که با چشم سر دیده نخواهد شد، و آن عالم ملکوت است.

۲. ﴿ تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾^(۱).

پربرکت و زوال‌ناپذیر است کسی که حکومت جهان هستی به دست اوست، و او بر هر چیز تواناست.

۳. ﴿ ثُمَّ خَلَقْنَا النُّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظَامًا فَكَسَوْنَا الْعِظَامَ لَحْمًا ثُمَّ أَنْشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ﴾^(۲).

سپس نطفه را به صورت علقه [خون بسته]، و علقه را به صورت مضغه [چیزی شبیه گوشت جویده شده]، و مضغه را به صورت استخوان‌هایی درآوردیم، و بر استخوان‌ها گوشت پوشاندیم؛ سپس آن را آفرینش تازه‌ای دادیم؛ پس بزرگ است خدایی که بهترین آفرینندگان است.

براساس این آیه، بعد از این که پروردگار، تمام مخلوقات را خلق کرد، نوبت به خلقت عصاره‌ی آفرینش می‌رسد. عصاره‌ی آفرینش، همان انسان است.

۱. سوره ملک، آیه ۱.

۲. سوره مؤمنون، آیه ۱۴.

۴. ﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَصَوَّرَكُمُ
فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَرَزَقَكُم مِّنَ الطَّيِّبَاتِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُم فَتَبَارَكَ اللَّهُ
رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ (۱).

خداوند کسی است که زمین را برای شما جایگاه امن و آرامش
قرار داد و آسمان را همچون سقفی (بالای سرتان) و شما را
صورتگری کرد، و صورت تان را نیکو آفرید، و از چیزهایی
پاکیزه به شما روزی داد، این است خداوند پروردگار شما،
جاوید و پربرکت است خداوندی که پروردگار عالمیان است.

۵. ﴿تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ
نَذِيرًا﴾ (۲).

زوال ناپذیر و پربرکت است کسی که قرآن را بر بنده اش نازل کرد
تا بیم دهنده‌ی جهانیان باشد.

در آیه‌ی فوق خداوند متعال، قرآن را به سوی انسان‌ها نازل می‌کند و قرآن با
تمام ویژگی‌هایش در مقام تنزیه عصاره‌ی خلقت (انسان) می‌باشد. کتابی که با
توجه به سخن حضرت امام صادق علیه السلام، خداوند در آن تجلی کرده است؛ اما برای
دیدن تجلی‌ها و مظاهر پروردگار، باید از چشم باطنی استفاده کرد. جامی شاعر پر
آوازه می‌گوید:

پری رو تاب مستوری ندارد   چو در بندی سر از روزن بر رد
بنابراین، خداوند در اسم لفظی «الله» و اسمای تکوینی‌اش، خود را ظاهر و

۱۲ ۱. سوره غافر، آیه ۶۴.

۲. سوره فرقان، آیه ۱.

۱۵۲ آشکار ساخته است؛ اما چرا انسان، تجلی پروردگار را نمی بیند؟ با چشم ظاهر که اهل لغت تعبیر به «بصر» می کنند^(۱)، نمی شود به دیدار پروردگار نائل شد؛ بلکه ابزار حقیقی برای دیدار پروردگار، بصیرت باطنی است. اگر انسان، بصیرت باطنی نداشته باشد، به منزله‌ی انسان بینایی است که در مکان بسیار تاریک قدم برمی دارد. این شخص هیچ تفاوتی با انسان کور و نابینا ندارد. قرآن خودش را ابزار بصیرت معرفی می کند. پروردگار سبحان می فرماید:

﴿ هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴾^(۲).

این (قرآن و شریعت آسمانی) وسایل بینایی و مایه‌ی هدایت و رحمت است برای مردمی که (به آن) یقین دارند.

در آیه‌ای دیگر خداوند متعال می فرماید:

﴿ قَدْ جَاءَكُمْ بَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴾^(۳).

دلایل روشن از طرف پروردگارتان برای شما آمد؛ کسی که (به) وسیله‌ی آن، حق را ببیند، به سود خود اوست، و کسی که از دیدن آن چشم ببوشد، به زیان خودش می باشد؛ و من نگاهبان شما نیستم (و شما را بر قبول ایمان مجبور نمی کنم).

پروردگار سبحان می فرماید:

﴿ لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُو

۱. المنجد، ذیل واژه‌ی «بصر».

۲. سوره جاثیه، آیه ۲۰.

۳. سوره انعام، آیه ۱۰۴.

عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١﴾ .

خداوند بر مؤمنان منت نهاد [نعمت بزرگی بخشید] هنگامی که در میان آنها، پیامبری از خودشان برانگیخت؛ که آیات او را بر آنها بخواند، و آنها را پاک کند و کتاب و حکمت بیاموزد، و البته پیش از آن، در گمراهی آشکاری بودند.

خداوند متعال، انسان‌ها و عالم آفرینش را خلق کرده است و منتی بر مردم نگذاشته است؛ اما در آیه‌ی فوق، بر مومنین منت گذاشته است؛ زیرا از میان خودشان پیامبری را مبعوث کرد که به آنان، حکمت و بصیرت را می‌آموزد. لذا انبیای الهی ﷺ که حامل وحی الهی و کتاب خداوند هستند، اسباب بصیرت می‌باشند. در قرآن آمده است که هنگامی که حضرت ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَام برای امت آخر الزمان دست به دعا برداشتند، به خداوند عرض کردند:

﴿ رَبَّنَا وَابْعَثْ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو عَلَيْهِمْ آيَاتِكَ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَيُزَكِّيهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾ (۲).

پروردگارا! در میان آنها پیامبری از خودشان برانگیز، تا آیات تو را بر آنان بخواند، و به آنها کتاب و حکمت بیاموزد و پاکیزه کند؛ زیرا تو توانا و حکیمی (و بر این کار، قادری).

دعای حضرت ابراهیم عَلَيْهِ السَّلَام به اجابت رسید و رسول خاتم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ برای مردم فرستاده شد؛ با این ویژگی که آیات خدا را تلاوت می‌کنند؛ کتاب و حکمت را به

۱۴ ۱. سوره آل عمران، آیه ۱۶۴.

۲. سوره بقره، آیه ۱۲۹.

همگان می آموزند و آنان را تزکیه و تطهیر می کنند. پروردگار متعال می فرماید: ۱۵۲

﴿قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ * يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾^(۱).

از طرف خدا، نور و کتاب آشکاری به سوی شما آمد * خداوند به برکت آن، کسانی را که از خشنودی او پیروی کنند، به راه های سلامت، هدایت می کند و به فرمان خود، از تاریکی ها به سوی روشنایی می برد، و آن ها را به سوی راه راست، رهبری می نماید. خداوند راه تحصیل بصیرت را در آیه ی فوق نشان می دهد؛ زیرا به اذن خداوند، انسان باید از عالم تاریکی و ظلمت، به عالم روشنایی پا بگذارد و اگر پروردگار اذن ندهد، انسان در همان جهالت و تاریکی ماندگار می شود. انسان ها به منزله ی چراغ هایی با ظرفیت های مختلف می باشند، که اگر سیم چراغ ها به منبع نیرو متصل نباشد، هیچ گاه روشن نخواهند شد. بنابراین ممکن است افرادی به قرآن تمسک کنند، اما بصیرت لازم را نداشته باشند.

بعضی افرادی که مدعی پیروی از قرآن هستند، در ظاهر به قرآن تمسک می کنند؛ اما در واقع از هر جاهل و منحرفی، جاهل تر و منحرف تر می باشند؛ زیرا خداوند کلید درگاه خود را به آنان نشان نداده است. در حال حاضر، صاحب کلید بارگاه الهی، وجود مقدس حضرت بقیة الله - عجل الله تعالی فرجه الشریف - می باشد. ایشان عليه السلام می توانند تمام چراغ های باطن را روشن کنند و اگر اراده و

عنایت ایشان علیهم السلام نباشد، انسان به بارگاه الهی راه پیدا نمی‌کند. اگر انسان تمام علوم را در بالاترین مدارس علمیه و دانشگاه‌ها فرا بگیرد و به تمام رشته‌های عقلی و نقلی تسلط کامل داشته باشد اما با امام زمان علیه السلام پیوندی برقرار نکند و تاریکی و ظلمت دل را تطهیر نکند، از درگاه الهی به دور خواهد بود. لذا خداوند متعال به والاترین و برترین مخلوق خودش؛ رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم؛ دستور می‌دهد که با پروردگار در ارتباط باشند و با او خلوت کنند. پروردگار سبحان می‌فرماید:

﴿يَا أَيُّهَا الْمُرْتَلُّ * فَمِ اللَّيْلِ إِلَّا قَلِيلًا * نِصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا * أَوْ زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا * إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا تَقِيلًا﴾^(۱).

ای جامه به خود پیچیده * شب را، جز کمی، به پاخیز * نیمی از شب را، یا کمی از آن کم کن * یا بر نصف آن بیفزای، و قرآن را با دقت و تأمل بخوان * چرا که ما به زودی سخنی سنگین به تو القا خواهیم کرد.

با توجه به فرمان خداوند، اگر انسان با خالق و امام خود، ارتباط برقرار نکند، در دنیا و آخرت گمراه خواهد شد.

توصیه‌های مهم

انسان هر اندازه که تحصیل علم کند و مدارج علمی را طی نماید، اگر ابزار لازم را برای موفقیت نداشته باشد، در خسران خواهد بود. حضرت امام صادق علیه السلام این ابزار را معرفی نمودند. ایشان علیهم السلام می‌فرمایند:

۱. سوره مزمل، آیات ۱-۵.

« طاعة الله ومعرفة الإمام »^(۱) .

اطاعت از پروردگار و شناخت امام و پیشوا عليه السلام .

اطاعت حقیقی پروردگار فقط با اتیان واجبات و ترک محرمات حاصل نمی‌شود؛ بلکه با پیوند حقیقی با پروردگار متعال به دست می‌آید. همان‌گونه که اگر شخصی بخواهد وارد خانه‌ای شود، باید از در آن عبور کند، برای ورود به درگاه الهی نیز باید از در آن عبور کرد. امروزه باب الله، وجود مقدس حضرت امام زمان - عجل الله تعالی فرجه الشریف - می‌باشد. در زیارتی که به حضرت عليه السلام منسوب می‌باشد آمده است:

« السلام عليك يا باب الله الذي لا يؤتى إلا منه »^(۲) .

سلام بر تو ای در پروردگار که برای رسیدن به خدا فقط از آن درب باید عبور کرد.

انسان‌ها و ملائکه‌ی مقرب پروردگار همچون جبرئیل، میکائیل و عزرائیل، برای ورود به بارگاه الهی باید از باب حضرت امام زمان - عجل الله تعالی فرجه الشریف - وارد شوند. لذا انسان باید ارتباط و پیوند خود را با حضرت بقیة الله - ارواحنا لتراب مقدمه الفداء - حفظ کند تا در دنیا و آخرت سعادت‌مند باشد. توصیه‌ی دیگر این است که انسان برای اطاعت از پروردگار باید با او خلوت کند و به راز و نیاز بپردازد. همان‌گونه که رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم در نیمه‌های شب با پروردگار خلوت می‌نمودند. خداوند متعال می‌فرماید:

﴿ يَا أَيُّهَا الْمُرْتَبِلُ * فَمِ اللَّيْلِ إِلَّا قَلِيلًا * نِصْفَهُ أَوْ انْقُصَ مِنْهُ قَلِيلًا * أَوْ

۱. کافی، جلد ۱، صفحه ۱۸۵.

۲. المزار (مشهدی)، صفحه ۵۸۶؛ بحار الأنوار، جلد ۹۹، صفحه ۹۸.

زِدْ عَلَيْهِ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً * إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلاً ﴿١﴾ .

ای جامه به خود پیچیده * شب را، جز کمی، به پاخیز * نیمی از شب را، یا کمی از آن کم کن * یا بر نصف آن بیفزای، و قرآن را با دقت و تأمل بخوان * چرا که ما به زودی سخنی سنگین به تو القا خواهیم کرد .

در آیه‌ی فوق، خداوند به رسول خویش صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وعده‌ی «قول ثقیل» می‌دهد و این وعده را برای ایشان صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عملی می‌سازد؛ اما این وعده برای انسان‌های عادی مجهول می‌باشد. شاید برای انسان‌های عادی، رسیدن به مقام انسانیت باشد؛ یعنی اگر انسان بخواهد به مقامات والای انسانی دست یابد، باید با خداوند خلوت داشته باشد. ان شاء الله خداوند، اظهار ارادت همگان را به ساحت مقدس حضرت سیدالشهداء عَلَيْهِ السَّلَامُ قبول و توفیقات خود را شامل حال همگان بفرماید .

وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

خودآزمایی

- ۱) حضرات معصومین علیهم السلام چگونه پروردگار را توصیف می‌کنند؟
- ۲) اسمای الهی به چند دسته تقسیم می‌شوند. نام ببرید؟
- ۳) منظور از اسمای لفظی کدام است؟
- ۴) بت پرستان به چه دلیل، بت‌ها را می‌پرستیدند؟
- ۵) واژه‌ی «الله» چه ویژگی‌هایی دارد؟
- ۶) ریشه‌ی «برک» به چه معناست؟
- ۷) چرا انسان مظاهر و تجلی‌های پروردگار را با چشم سر نمی‌بیند؟
- ۸) چگونه انسان می‌تواند به بصیرت باطنی برسد؟
- ۹) ابزار لازم برای موفقیت انسان کدام است؟
- ۱۰) منظور از «قول ثقیل» برای انسان‌های عادی چه می‌باشد؟

حضرات معصومین علیهم السلام و پیروان ایشان علیهم السلام، نه تنها ذات پروردگار را از تمام توصیفات اهل سنت منزه می دانند؛ بلکه اسمای الهی را نیز تنزیه و تسبیح می کنند، خداوند متعال می فرماید: ﴿سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى﴾. منزه شمار نام پروردگار بلند مرتبه ات را، اسمای الهی برد و دسته تقسیم می شوند: ۱. اسمای لفظیه ۲. اسمای تکوینیه. اسمای لفظی پروردگار، همان آثار و نشانه های اوست . . .

(صفحه ۱۵ از همین جزوه)

■ محل عرضه CD جلسات به سوی معرفت:

ابتدای خیابان امام، جنب قائمیه، فروشگاه آوای مهر.

■ شماره سیستم پیام کوتاه (SMS) ۳۰۰۰۷۲۲۷۰۸ می باشد.

■ در صورت تمایل به دریافت پیام کوتاه جلسات، شماره تلفن

همراه خود یا دوستانتان را با نام به سیستم ارسال کنید.

محل برگزاری جلسات:

کاشان: حسینیه مرحوم آیت الله پشربی رحمته الله علیه

تلفن: ۴۴۴۴۳۴۳-۴۴۴۵۲۷۷-۴۴۴۹۹۳۳

پست الکترونیک: info@yasrebi.ir

www.yasrebi.ir